

Screeningsprojektet for psykisk sygdom

Oplæg på Kriminalistforeningens temadag
Oktober 2014

Mette Lindgaard Adamsen, Straffuldbyrdelseskontoret

De vigtigste budskaber er...

- 9 ud af 10 af de undersøgte varetægtsarrestanter lider af en eller flere psykiatriske problemstillinger - og er desuden generelt socialt marginaliserede
- Der er ingen nem vej til at identificere psykisk sygdom eller andre psykiatriske lidelser i en varetægtspopulation
- Behandling af psykisk sygdom skal varetages i det almene psykiatriske behandlingssystem - samarbejdet mellem Regionerne og Kriminalforsorgen bør styrkes og forbedres

Dagens præsentation

- Baggrund for undersøgelsen - ganske kort
- Formål med undersøgelsen
- Begrebsdefinitioner
- Undersøgelses metode og design
- Datagrundlag
- Undersøgelses resultater
- Undersøgelses anbefalinger

Baggrund for undersøgelsen

- En række tidligere undersøgelser har fremhævet en stigning i antallet af retspsykiatriske patienter i Danmark og påvist, at en betydelig andel af den danske varetægtspopulation har psykiske sygdomme
- Som del af satspuljeaftalen for sundhedsområdet 2008-2011 fik Kriminalforsorgen midler til at gennemføre en screeningsundersøgelse for psykisk sygdom (sindssygdom) blandt varetægtsarrestanter

Formålet med Screeningsprojektet for psykisk sygdom

- At undersøge, om der kan udvikles et screeningsværktøj, som systematisk sætter fængselssygeplejersker i stand til at identificere psykisk sygdom blandt indsatte på et tidligere tidspunkt end hidtil
- At etablere grundlag for at vurdere, om en screeningsordning af varetægtsarrestanter for psykiske sygdomme, kan anbefales indført på landsplan
- At afdække, om det er muligt at screene varetægtsfængslede for ADHD og undersøge i hvilken grad varetægtspopulationen er belastet af andre psykiatriske lidelser
- At tilvejebringe information om varetægtspopulationen generelt, herunder bl.a. demografiske og socioøkonomiske oplysninger til brug for et mere dybdegående studie af psykisk sygdom og andre psykiatriske lidelser blandt varetægtsarrestanter

Lad os lige få de vigtigste begreber på plads...

- **Psykisk sygdom/psykisk syge**

Anvendes om de personer, der er omfattet af straffelovens §16, stk. 1, og derfor ikke bør have ophold i Kriminalforsorgens institutioner. Det vil populært sagt sige de personer, der tidligere blev betegnet som sindssyge og dermed strafuegnede

- **Andre psykiatriske lidelser**

Anvendes om det brede spektrum af psykiatriske lidelser og forstyrrelser, der ikke vedrører sindssyge. Fx angst, lettere depressive tilstande, personlighedsforstyrrelser, ADHD og nogle former for psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser, der er forårsaget af brug af alkohol eller andre psykoaktive stoffer

- **Raske**

Anvendes om de personer, der har gennemført den diagnostiske udredning uden at blive diagnosticeret med en psykisk sygdom eller andre psykiatriske lidelser eller forstyrrelser

Undersøgelsens metode og design

- Der blev på baggrund af dansk og international forskning udarbejdet et screeningsværktøj til sygeplejerskerne i samarbejde med Peter Kamp og Torsten Bjørn Jacobsen. Skemaet indeholdte mere end 60 spørgsmål om indsattes stamdata, baggrundsoplysninger og psykiske helbredstilstand, herunder en række spørgsmål hentet fra anerkendte screeningsinstrumenter for bl.a. psykoser og ADHD
- Samtlige varetægtsarrestanter blev informeret om screeningsundersøgelsen ved indsættelsen (indledningsvist i Arresthuset i Århus, Arresthuset i Odense og på Vestre Fængsel)
- Sygeplejerskerne gennemførte en screening af varetægtsarrestanterne indenfor 72 timer fra indsættelsen
- En psykiatrisk konsulent gennemførte - uanset og uafhængigt af sygeplejerskernes screeningsresultater - en psykiatrisk udredning af varetægtsarrestanterne senest 10 dage efter indsættelsen
- Resultaterne fra sygeplejerskernes vurdering og psykiaternes udredning blev sammenholdt - hvor psykiaternes udredning var den såkaldte 'guld standard'

Datagrundlag

- I alt 1.857 personer blev forsøgt inkluderet i projektet på Vestre Fængsel i undersøgelsesperioden
- Heraf gennemførte 916 personer sygeplejerskernes screeningsinterview
- Af denne gruppe blev 672 personer diagnostisk udredt af en psykiater

Resultaterne af psykiaternes udredninger

- Af de 672 varetægtsarrestanter, der indgik i undersøgelsen, er:
 - 59 personer (9 %) raske
 - 54 personer (8 %) diagnosticeret med en psykisk sygdom (sindssygdom)
 - 559 personer (83 %) diagnosticeret med en eller flere psykiatriske lidelser og/eller forstyrrelser (fx angst, depressioner, misbrugsdiagnoser og personlighedsforstyrrelsen).

Fordeling af diagnoser efter WHO's ICD-10 klassifikation og diagnostiske kriterier samt APA's DSM-IV-TR

n=672	Antal	Procentiel forekomst blandt indsatte	Procent af diagnoser
F00-09 Organiske (inkl. symptomatiske) psykiske lidelser	12	2	1
F10-19 Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol eller andre psykoaktive stoffer	407	61	41
F20-29 Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser	42	6	4
F30-F39 Affektive sindslidelser	44	7	4
F40-49 Nervøse og stress-relaterede tilstande samt tilstande med nervøst betingede legemlige symptomer	132	20	13
F55.5 Misbrug af steroider eller hormoner	37	6	4
DSM-IV-TR Personlighedsforstyrrelser** (svarende til ICD-10 F60-69)	225	33	23
F90-98 Adfærds- og følelsesmæssige forstyrrelser opstået i barndom eller adolescens	82	12	8
I alt	981	-*	98***

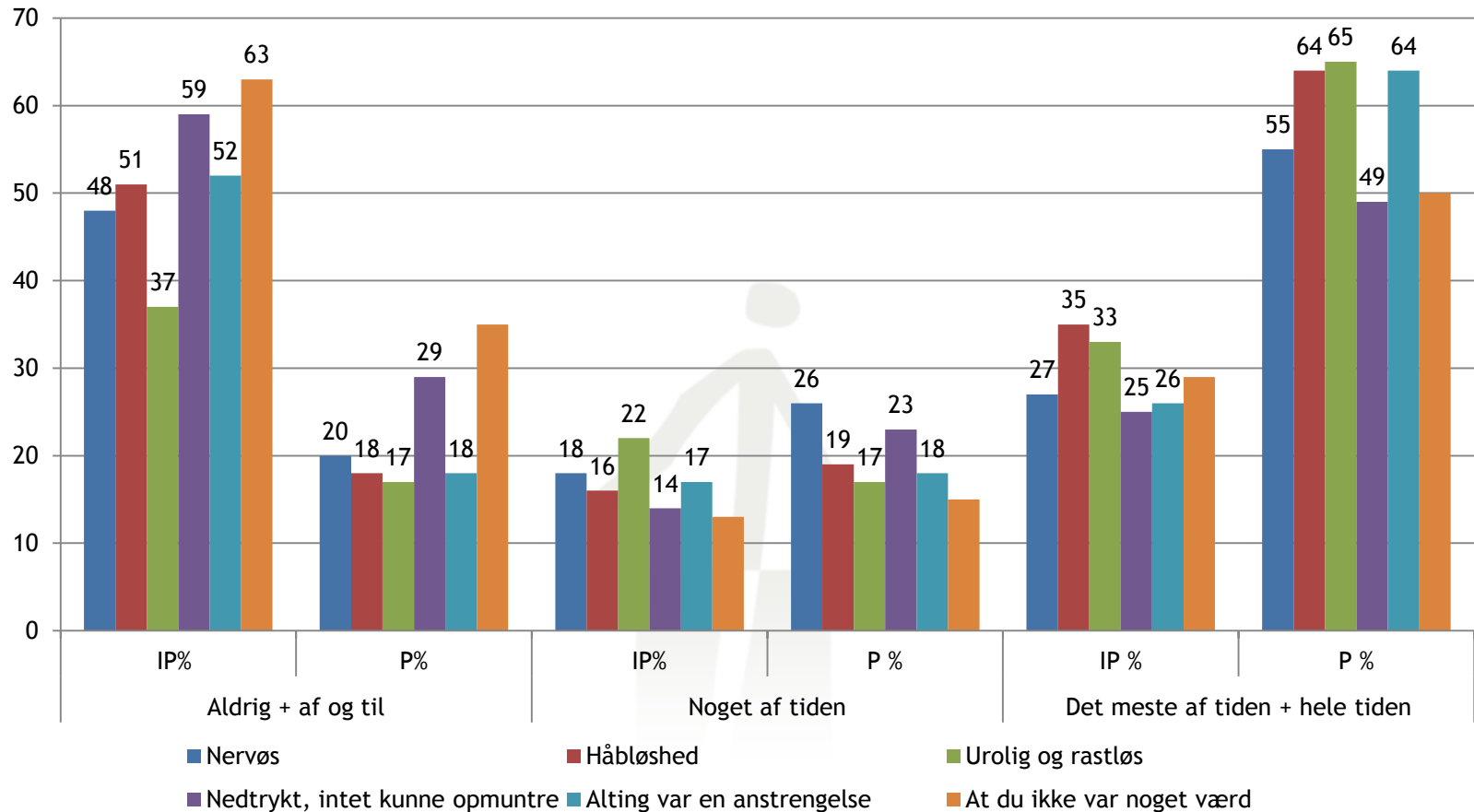
Kilde: Kriminalforsorgen 2013: *Screeningsprojektet for psykisk sygdom*, side 54

Sociale forhold

Uddannelses- og arbejdsmarkedstilknytning

<i>Uddannelse og beskæftigelse</i>		Andel i undersøgelsespopulationen i pct.	Andel i den samlede danske befolkning i pct.
Uddannelse - højest gennemførte (n=671) *	Uafsluttet grundskole	19,1	29,3
	Afsluttet grundskole	45,0	
	Almen- og erhvervsgymnasial uddannelse	7,3	8,6
	Erhvervsuddannelse	21,6	31,8
	Kort videregående uddannelse	2,5	4,3
	Mellemlang videregående uddannelse	2,6	12,8
	Lang videregående uddannelse	1,5	9,2
Eksistensgrundlag (n=669)**	Lønindkomst og SU	29,6	~76
	Overførselsindkomst, lommepenge, ingen indkomst	70,4	~24

K6-skala - symptomer på svære psykiatriske lidelser

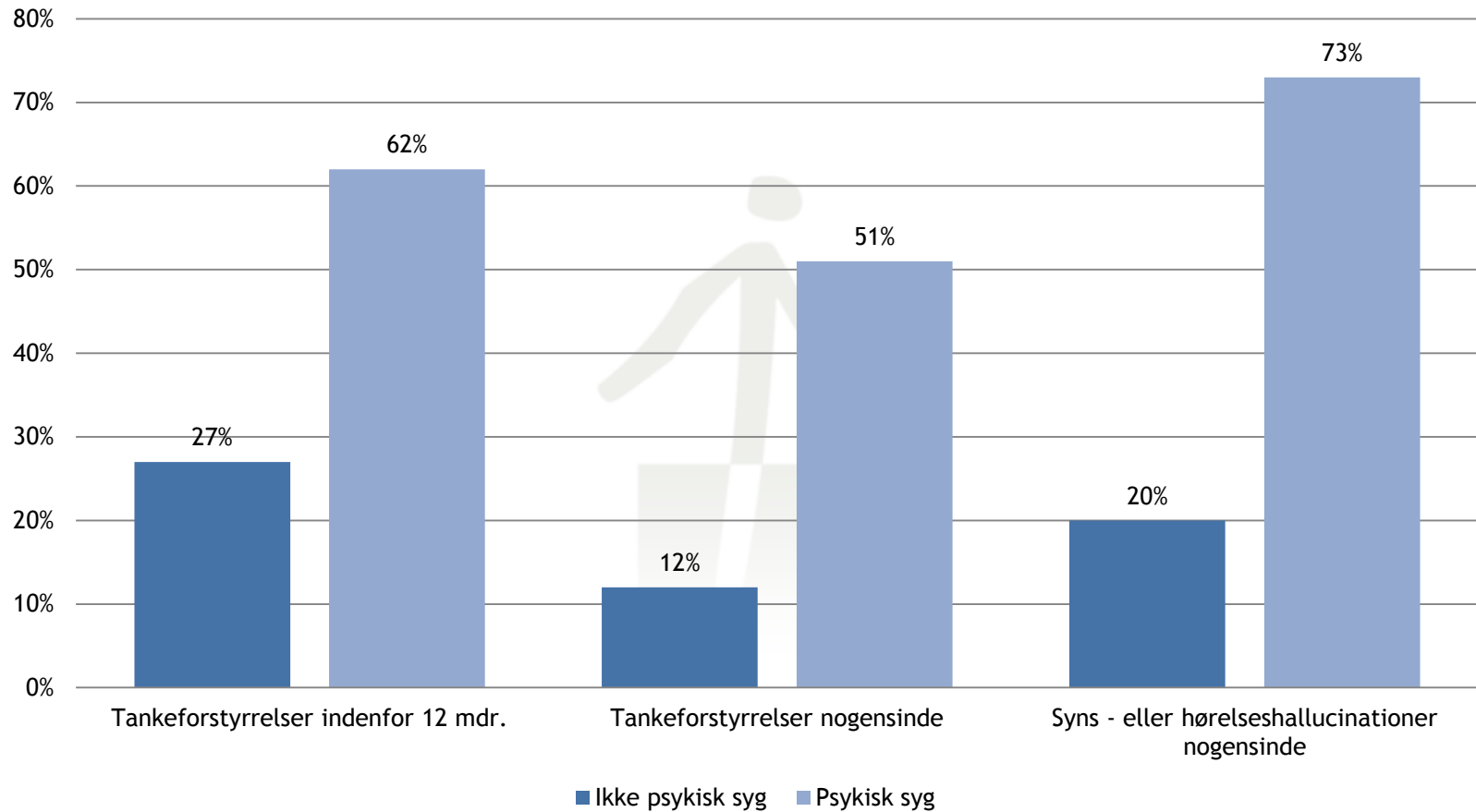
Søvnbesvær

		Antal	Andel	Kumulativ andel	P-værdi chi ² -test Psykisk syg versus Ikke psykisk syg
Indsovningsbesvær (n=460)	Ja	340	73,9	73,9	p<0,090
	Nej	120	26,1	100	
Afbrudt søvn (n=467)	Ja	334	71,5	71,5	p<0,004
	Nej	133	28,5	100	
Tidlig opvågning (n=454)	Ja	302	66,5	66,5	p<0,007
	Nej	152	33,5	100	

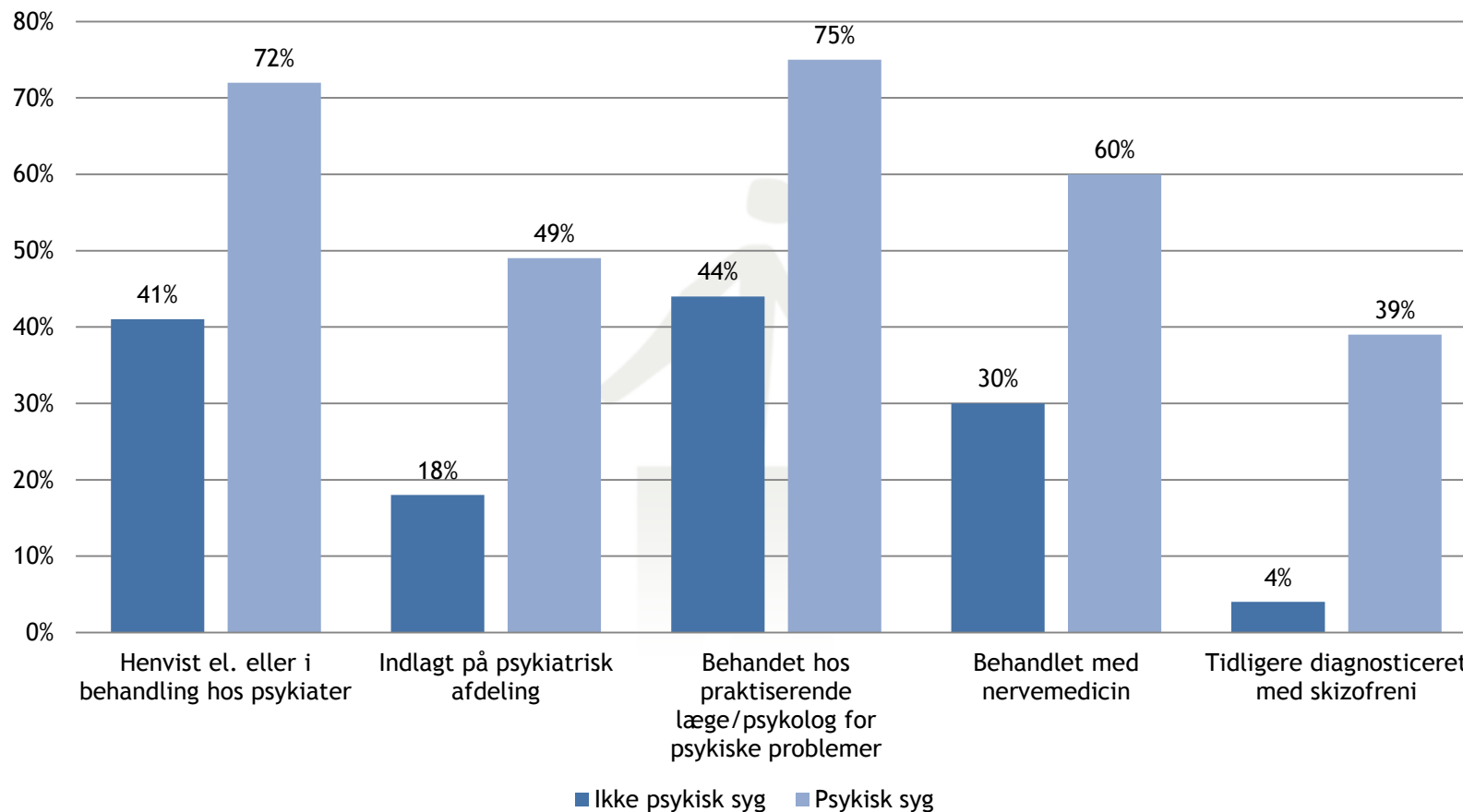
Suicidal adfærd

Suicidal adfærd		Antal	Andel	Kumulativ andel	P-værdi chi ² -test Psykisk syg versus Ikke psykisk syg
Selv mordstanker (n=655) <i>Har indsatte haft tanker, planer og/eller forsøgt selvmord for nyligt?</i>	Nej, hverken tanker eller planer	345	52,7	52,7	p<0,000
	Har tanker, men ikke planer	215	32,8	85,5	
	Ja, har planer og/eller forsøgt selvmord for nylig	95	14,5	100	
Selvskade (cutting) (n=664) <i>Har indsatte nogensinde gjort skade på sig selv, fordi han/hun havde det dårligt, men ikke for at ende livet?</i>	Ja	210	31,6	31,6	p<0,000
	Nej	454	68,4	100	

Tankeforstyrrelser

Tidligere kontakt til det psykiatriske system

Sammenhæng mellem sygeplejerskernes screening og psykiaternes udredning

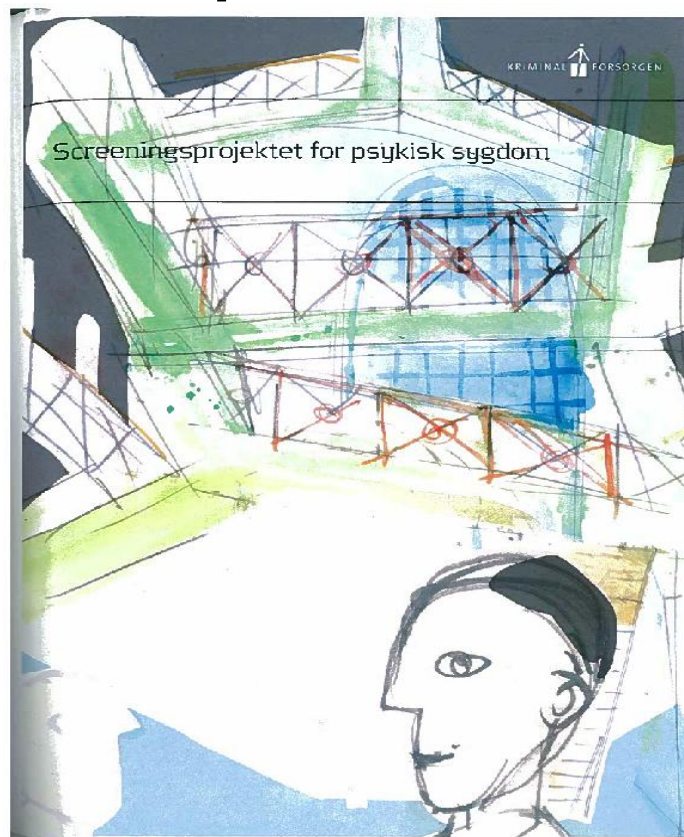
			Skønner sygeplejersken, at indsatte er sindssyg (psykotisk)?		I alt
			Ja	Nej	
Er tilstanden nævnt i ICD-10s Appendiks 1, og er det en psykose eller en tilstand, der kan ligestilles hermed, jf. psykiaterne?	Ja	Antal	20	31	51
		Pct. af i alt	3,0	4,6	7,6
	Nej	Antal	12	604	616
		Pct. af i alt	1,8	90,6	92,4
I alt		Antal	32	635	667
		Pct. af i alt	4,8	95,2	100

Samlet set fungerer screeningsværktøjet omtrent som andre psykometriske screeningsinstrumenter, fx SDQ, CBCL har tilsvarende interrater pålidelighed 0,64, 0,7 og 0,8

Undersøgelsens anbefalinger

1. Screeningsværktøjet skal ikke udbredes til samtlige arresthuse
2. Der skal ske en tidlig afdækning af tidligere særforanstaltningsdomme
3. Indførelse af obligatoriske opmærksomhedsspørgsmål i forbindelse med nyindsættelse
4. Efteruddannelse af frontpersonalet
5. Undersøgelser for ADHD bør foretages blandt afsonere, ikke blandt varetægtsfængslede
6. Ordningen om screening af unge bør udvides opadtil
7. Optimering af myndighedssamarbejde med psykiatrien

Tak for opmærksomheden

Rapport om 'Screeningsprojektet for psykisk sygdom' kan downloades fra
Kriminalforsorgens hjemmeside - enkelte eksemplarer med i dag
Du kan kontakte mig på mette.adamsen@kriminalforsorgen.dk